

Bruselj, 31.1.2018
COM(2018) 50 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Vmesna ocena programa Erasmus+ (2014–2020)

{SWD(2018) 40 final}

Erasmus+ je program Unije v podporo ukrepom na področju izobraževanja in usposabljanja, mladine in športa. Cilj programa s proračunom v višini **16,45 milijarde EUR za obdobje 2014–2020**¹ je več kot **štirim milijonom oseb** zagotoviti priložnost za pridobivanje kompetenc ter osebni, družbeno-izobraževalni in poklicni razvoj na podlagi študija, usposabljanja, delovnih izkušenj ali prostovoljstva v tujini po vsem svetu. Program je namenjen spodbujanju izboljšanja kakovosti, inovacij, odličnosti in internacionalizacije **organizacij**, ki so dejavne na področju izobraževanja in usposabljanja, mladine in športa. Program Erasmus+ evropskim državam pomaga tudi pri posodabljanju in izboljševanju izobraževalnih **sistemov** in sistemov usposabljanja ter mladinskih in športnih **politik**, s čimer se krepi njihova vloga gonila rasti, zaposlovanja, konkurenčnosti, inovacij in socialne kohezije.

To poročilo o **vmesni oceni** programa Erasmus+, ki zajema ocenjevanje dolgoročnega učinka predhodnih programov, je predloženo v skladu s členom 21 Uredbe (EU) št. 1288/2013 Evropskega parlamenta in Sveta², priložen pa mu je delovni dokument služb Komisije (SWD), v katerem so navedeni vsi dokazi. Poročilo temelji na nacionalnih poročilih, ki so jih predložile države programa, ocenjevalnem poročilu neodvisnega zunanjega izvajalca, drugih pregledanih študijah, izkušnjah, pridobljenih pri vodenju programa, in na **več kot milijonu odzivov vseh zainteresiranih strani**. V njem se ocenjuje napredek pri izvajanju programa Erasmus+ v obdobju 2014–2016 v vseh sodelujočih državah³, še pred celovitim povečanjem proračuna. Poleg tega se proučuje dolgoročni učinek sedmih predhodnih programov iz obdobja **2007–2013** (naknadna ocena), tudi v partnerskih državah.

Program Erasmus+ je na dobri poti, da **izpolni kazalnike uspešnosti**, kot so opredeljeni v pravni podlagi, saj je v manj kot treh letih v aktivnostih mobilnosti sodelovalo **1,8 milijona posameznikov, več kot 240 000 organizacij** pa se je vključilo v projekte sodelovanja. Glede na izhodišče ocene je bila na podlagi pregledanih programov med letoma 2007 in 2016 financirana učna mobilnost več kot **4,3 milijona mladih in več kot 880 000 delavcev**. Poleg tega je še veliko več oseb imelo koristi od projektov sodelovanja, v katere je bilo vključenih **940 000 sodelujočih organizacij**.

Iz ocene je na splošno razvidno, da **zainteresirane strani in javnost program Erasmus+ zelo cenijo**. Iz podrobnejših ugotovitev te ocene, kot so navedene v delovnem dokumentu služb Komisije, pa je razvidno, da so se vsi ocenjeni programi izkazali za **zelo učinkovite**. Njihova evropska dodana vrednost je nesporna. Ob tem velja, da je program Erasmus+ **skladnejši, relevantnejši** in le delno **učinkovitejši** od predhodnikov. Na podlagi predlogov iz nacionalnih poročil in ob upoštevanju priporočil zunanjega ocenjevalca so v poročilu navedeni predlogi za prilagoditev izvajanja sedanjega programa, da se njegov polni potencial doseže do leta 2020, obravnavani pa so tudi predlogi izboljšav za prihodnji program.

¹ Vključno s financiranjem iz instrumentov za zunanje delovanje.

² UL L 347, 20.12.2013, str. 50 (proračun).

³ Države programa so države članice EU, nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Islandija, Lihtenštajn, Norveška in Turčija. Partnerske države pa so druge države nečlanice EU.

Učinkovitost

V oceni je bilo ugotovljeno, da zainteresirane strani **zelo cenijo program Erasmus+**, prav tako splošna javnost, ki zanj meni, da je **tretji najbolj pozitiven rezultat EU**. V skladu s poročili so upravičenci programa več kot 90-odstotno zadovoljni z njim.

Ocenjeni programi so imeli in še imajo pozitiven učinek na **udeležence izobraževanja** (študente, vajence, prostovoljce, mlade itd.) pri **pridobivanju spretnosti in kompetenc**, zaradi česar se povečata **zaposljivost** in podjetnost ter se skrajša prehod iz izobraževanja v zaposlitev (za 13 % bolj v primerjavi s posamezniki, ki se niso udeležili programa Erasmus+ ali predhodnih programov). Iz ocene je razvidno, da program Erasmus+ spodbuja pripravljenost za delo ali študij v tujini (+31 %) in razvoj znanja tujih jezikov (7-odstotno izboljšanje pri preskušanju usposobljenosti), da vpliva na posameznikovo pozitivno dožemanje vrednosti učenja za poklicni in **osebni razvoj** (+8 %) in da izboljšuje celo delež zaključenega šolanja (+2 %).

Obstajajo tudi dokazi o **prispevku k bolj povezani Uniji**. Program Erasmus+ spodbuja pozitivno družbeno/državlansko vedenje in **občutek „evropskosti“** (+19 % več v primerjavi z neudeleženci). Poleg tega bolje dosega mlade z manj priložnostmi (11,5 % celotnega števila udeležencev v programu Erasmus+) kot njegovi predhodniki ali primerljivi nacionalni programi. Vendar je iz ocene razvidna potreba, da se stori več ter se dosežejo ranljivejši posamezniki v družbi in se spodbudi sodelovanje manjših organizacij.

- V okviru strukture sedanjega programa do leta 2020 bo Komisija okrepila svoja prizadevanja, **da bo program Erasmus+ dostopnejši** posameznikom iz okolij z manj možnostmi ali posameznikom s posebnimi potrebami. Sprejela bo ukrepe za **spodbujanje sodelovanja šol in drugih manjših akterjev** v programu.
- Po letu 2020 bo Komisija proučila, kako še dodatno **okrepiti razsežnost vključevanja** prihodnjega programa z boljšo integracijo skupin z manj priložnostmi in ranljivih skupin v aktivnosti izobraževanja in usposabljanja, mladih in športa.

Sodelovanje **delavcem** (učiteljem, vodjem usposabljanja, mladinskim delavcem, osebju itd.) omogoča poklicni razvoj, predvsem v smislu **več možnosti mreženja** (22 odstotnih točk več) in večje uporabe **digitalnih virov** (5 odstotnih točk več), in močnejšo pripadnost Evropi (6 odstotnih točk več).

Pričakovane spremembe za **sodelujoče organizacije** (šole, univerze, izvajalce poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter izobraževanja odraslih, mladinske in športne organizacije itd.) so postopne in se po intenzivnosti razlikujejo glede na sektorje programa. Za globljo spremembo je potrebno trajno sodelovanje. Iz ocene je kljub temu razvidno, da ima program **jasen učinek evropeizacije**⁴.

V oceni se je potrdilo tudi, da **so imeli pregledani programi vpliv na oblikovanje in izvajanje politik izobraževanja, usposabljanja, mladinskih ter športnih politik**⁵, čeprav je

⁴ SWD, 5.1.2.1.

⁵ SWD, 5.1.2.2.

bilo to manj vidno, zlasti to velja na področju visokošolskega izobraževanja, kjer je ustrezni proračun dovolj velik, ali da so imeli posreden učinek zaradi sodelovanja med organi pri politikah financiranja. Programi so v Evropi dolgoročno pustili vtis, da **imajo posamezniki koristi od učne mobilnosti** in da **je treba učne izide skupno vrednotiti in priznavati**. Ocenjeni programi so bili **pomembni tudi za globalni doseg EU**, predvsem pri spodbujanju priznavanja kvalifikacij med Evropo in partnerskimi državami.

Sistemske učinke dopolnjuje **napredek pri razširjanju** rezultatov financiranih projektov, k čemur je pripomogla enotna namenska platforma⁶. Vendar **dokazi o tem, da oblikovalci politik uporabljajo rezultate projektov, niso vedno jasni**, zlasti če oblikovalci politik niso v projekt vključeni že od začetka.

- Komisija bo **za povečanje učinka na politiko** obravnavala dodatne načine spodbujanja učinkov na sistemski ravni in učinkovitejšega vključevanja rezultatov uspešnih projektov na nacionalni ravni.
- Pri pripravi prihodnjih programov bo proučila možnosti za **obsežnejši** razvoj in financiranje (predvsem s podporo evropskih strukturnih in investicijskih skladov) tistih uspešnih projektov programa Erasmus+, ki imajo potencial za spodbujanje strukturnih reform na nacionalni ravni.

Na splošno je razvidno, da je program Erasmus+ že ob vmesni oceni **dosegel ali presegel večino kazalnikov**, opredeljenih v njegovi pravni podlagi. Povpraševanje močno presega razpoložljiva finančna sredstva. Na podlagi ocene je bilo za v prihodnje potrjeno (brez poseganja v naslednji večletni finančni okvir), da je program **zmožen absorbirati povečanje skupnega proračuna**. V takem primeru se predlaga, da bi se sedanja **porazdelitev sredstev med sektorji programa lahko spremenila**, da se okrepijo tisti sektorji, v katerih bi povečanje proračuna zagotovilo največjo učinkovitost v smislu učinka. Opredeljeno je bilo, da imajo področja **šolskega izobraževanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja** ter mladinskih aktivnosti, pri katerih je bil učinek programov dokazan, vendar zaradi dodelitve manj sredstev iz proračuna ne tako obsežen kot na področju visokošolskega izobraževanja, **velik potencial** za obsežnejše sodelovanje v aktivnostih programa Erasmus+ v naslednjih letih.

- Od leta 2018 bodo vzpostavljeni novi ukrepi in aktivnosti v okviru programa Erasmus+, da se **poveča število priložnosti za mobilnost** učencev, dijakov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter vajencev.
- Komisija je v svojem sporočilu ***Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture***⁷ opredelila vizijo spodbujanja prihodnjega programa Erasmus+ v vseh kategorijah udeležencev izobraževanj (vključno z učenci, študenti, pripravniki in vajenci) in učiteljev, da se do leta 2025 **podvoji število sodelujočih** in se doseže udeležence izobraževanj iz prikrajšanih okolij⁸.

⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects>.

⁷ Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture – Prispevek Evropske komisije k srečanju voditeljev v Göteborgu, 17. novembra 2017, COM(2017) 673.

⁸ Brez poseganja v naslednji večletni finančni okvir.

Jamstvena shema za posojila študentom magistrskega študija je bila vzpostavljena šele pred kratkim. Prvi upravičenci so jo ocenili pozitivno. Vendar do zdaj **še ni izpolnila pričakovanj glede obsega** zaradi zamud pri vzpostavitvi, majhne udeležbe finančnih institucij in neozaveščenosti med študenti.

- Komisija namerava do leta 2020 **jamstveni shemi za posojila študentom magistrskega študija zmanjšati letne dodelitve iz proračuna**, pri tem pa ne bo spremenila skupnih dodelitev drugim aktivnostim na področju visokošolskega izobraževanja.

Dodana vrednost EU in relevantnost

Glede na dosežene rezultate se v oceni poudarja **nesporna evropska dodana vrednost** ocenjenih programov⁹. Ta izhaja iz številčnosti in obsežnosti financiranih aktivnosti ter iz pravičnejšega dostopa do učne mobilnosti, vključevanja primerov dobre prakse, globlje integracije EU in jasnejše mednarodne razsežnosti. Drugi programi financiranja primerljivih ukrepov na nacionalni ravni ostajajo precej manjši z vidika številčnosti in obsega. Zelo malo verjetno je, da bi lahko nadomestili financiranje programa Erasmus+.

Iz ocene je razvidno, da je program Erasmus+ **bolje prilagojen politikam EU** kot predhodni programi in je dovolj prožen, da se lahko prilagodi nastajajočim potrebam na ravni EU, kot sta povečevanje socialne vključenosti in preprečevanje nasilne radikalizacije¹⁰. Za zagotavljanje čim večjega učinka programa se na podlagi ocene priporoča **zmanjšanje števila prednostnih nalog in njihovo boljše usmerjanje**.

- V sedanjem programu je bil večji poudarek na ukrepu, ki prispeva k **socialni vključenosti** na podlagi [pariške deklaracije](#)¹¹, novih prednostnih področij na podlagi **ET 2020 in strategije za mlade**¹² ali **novega programa znanj in spretnosti za Evropo**¹³.
- Prihodnji program bi moral še naprej **prispevati k izvajanju političnih prednostnih nalog EU**, pri tem pa ohranjati prožnost za potrebno prilagajanje in relevantnost za sodelujoče države. Nekateri ukrepi, zlasti tisti v podporo partnerstvu, bi bili lahko **osredotočeni na manj prednostnih nalog**.

V končni oceni programa bodo obravnavani tudi rezultati obsežnih koalicij znanja ter koalicij sektorskih spretnosti, ki so bile uvedene v programu Erasmus+ za **spodbujanje inovacij** v

⁹ SWD, 5.5.

¹⁰ SWD, 5.2.

¹¹ Deklaracija o spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem, Pariz, 17. marca 2015.

¹² Skupno poročilo Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020), UL C 417, 15.12.2015, str. 25; Resolucija Sveta o delovnem načrtu Evropske unije za mladino za obdobje 2016–2018, UL C 417, 15.12.2015, str. 1.

¹³ COM(2016) 381 z dne 10. junija 2016.

visokošolskem izobraževanju ter poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Ti ukrepi ob vmesni oceni še niso bili dovolj izvedeni, zato niso vključeni v oceno.

- Komisija bo do leta 2020 še bolj povezala **različne načine urejanja projektov**, katerih cilj je predvsem spodbujanje sodelovanja in izmenjav, v nasprotju s projekti, katerih cilj je spodbujanje inovacij.
- V novem programu bodo obravnavani načini za **spodbujanje inovacij**.

V oceni je navedeno tudi, da obstajajo možnosti za uvedbo bolj ciljnih ukrepov, da se dosežeta **čim večja relevantnost aktivnosti Jean Monnet in dodana vrednost programa pri izobraževanju odraslih**.

Poučevanje in raziskave na področju zadev EU so zdaj precej razširjene v visokošolskem izobraževanju. V primerjavi s tem pa po gospodarskih in političnih krizah v zadnjem desetletju obstaja potreba po boljšem razumevanju evropske integracije in močnejšem občutku pripadnosti Evropi med mlajšimi generacijami.

- Aktivnosti **Jean Monnet** bi lahko v prihodnjem programu preoblikovali tako, da bi bile **namenjene širši ciljni skupini** (tudi šolam), da se okrepi zavedanje o skupnih evropskih vrednotah.

V oceni je poudarjeno, da je učinek v sektorju izobraževanja odraslih, ki je trenutno namenjen široki ciljni skupini, razvojenel zaradi razdrobljene in raznovrstne narave tega sektorja.

- Komisija bo proučila, kako **povečati usmerjenost podpore EU za izvajanje mednarodnih aktivnosti v sektorju izobraževanja odraslih**.

Skladnost

V oceni je bila ugotovljena **visoka stopnja dopolnjevanja med** programom Erasmus+ in drugimi ustreznimi politikami in programi EU (npr. Evropskim socialnim skladom in pobudo Obzorje 2020). Čeprav se ravni sinergij razlikujejo, je presenetljivo, da je bilo v oceni ugotovljenega **zelo malo prekrivanja**¹⁴.

Močna notranja skladnost programa v primerjavi s predhodnimi programi izhaja iz dejstva, da **pokriva vseživljenjsko učenje**. Združevanje področij, ki so na nacionalni ravni pogosto ločena, v en program EU spodbuja dopolnjevanje in mednarodno podobo¹⁵.

Medsektorsko sodelovanje v sklopu programa Erasmus+ se je zelo povečalo (za 23 odstotnih točk v primerjavi s predhodnimi programi). Velika večina projektov sodelovanja zdaj vključuje vsaj eno organizacijo iz drugega programskega sektorja. Na podlagi programa Erasmus+ se postopoma uveljavlja sodelovanje med izobraževanjem in usposabljanjem ter civilno družbo.

¹⁴ SWD, 5.3.2.

¹⁵ SWD, 5.3.1.

V oceni je bilo izpostavljeno, da je programu nedvomno koristila **preprostejša** struktura z združevanjem aktivnosti v tri ključne ukrepe (mobilnost posameznikov, sodelovanje in podpora za reformo politik), kot je bilo pričakovano v oceni učinka. **Enotna blagovna znamka** je prispevala k **izboljšani prepoznavnosti** programa v korist vsakega od sektorjev. Izboljšala se je **geografska uravnoteženost** programa Erasmus+, saj so manjše države ter države iz srednje in vzhodne Evrope bolj vključene.

Glede športa pa je skladnost mogoče še izboljšati. Za doseganje pomembnih rezultatov se sredstva ne bi smela razdeliti na premajhne deleže.

- Komisija si bo prizadevala **povečati osredotočenost nekaterih ukrepov na področju športa, predvsem na vidike socialne vključenosti**, in zmanjšati prekrivanje z aktivnostmi na področju mladine.

Učinkovitost in poenostavitev¹⁶

Iz dokazov je razvidno, da so **ukrepi mobilnosti** programa Erasmus+ **nedvomno stroškovno učinkoviti**, zlasti mobilnost udeležencev izobraževanja (strošek za EU je 15 EUR na dan na udeleženca izobraževanja). Ključni izziv bo **izboljšanje učinkovitosti decentraliziranih ukrepov s partnerskimi državami**, za katere veljajo posebna merila in razdrobljeni proračuni v okviru sredstev EU za zunanje odnose.

Stroški upravljanja (6 % proračuna programa Erasmus+¹⁷) **so razumni**, zlasti v primerjavi s podobnimi nacionalnimi programi (v povprečju 14 %), **lahko pa bi se dosegla tudi boljša ekonomija obsega**. Do leta 2020 se zato pričakuje povečanje učinkovitosti.

Celovita narava programa Erasmus+ v smislu poenostavitve omogoča uporabo medpodročnih orodij pri prijavih na razpise, spremljanju, reviziji ali razširjanju. **Po težkem prehodnem obdobju** med predhodnimi programi in sedanjim programom prevladuje večinsko mnenje, da so bile v programu Erasmus+ izvedene pomembne izboljšave (npr. poenostavljena nepovratna sredstva, digitalizacija, listina za mobilnost v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter spletna jezikovna podpora¹⁸), da pa bi bilo treba **omogočiti lažjo uporabo postopkov in informacijskih orodij za upravljanje**, da se zmanjša upravno breme organov izvajanja in upravičencev glede na nepovratna sredstva, ki jih prejmejo.

- Komisija bo leta 2018 uvedla spletne obrazce, s čimer bo prijava za pridobitev nepovratnih sredstev lažja. Te postopne **izboljšave se bodo nadaljevale** v celotnem obdobju programa.
- Prihodnji program bi moral dodatno utrditi sedanje povečanje učinkovitosti, zlasti **zmanjšati upravno breme** s poenostavitvijo postopkov prijave in poročanja, z zagotavljanjem večje interoperabilnosti informacijskih orodij in njihove prijaznosti

¹⁶ SWD, 5.4.

¹⁷ Vključno s stroški upravljanja nacionalnih agencij, ki so podprte prek operativnega proračuna.

¹⁸ <https://erasmusplusols.eu/>.

uporabniku ter s povečanjem prožnosti proračuna, ob hkratnem ohranjanju odgovornosti.

Decentralizirano izvajanje prek nacionalnih agencij je zdaj dobro vzpostavljeno. Leta 2014 je bil uveden **pristop** k vodenju programa, **ki resnično temelji na rezultatih.** Na podlagi priznanih izboljšav spremljanja rezultatov programa Erasmus+ je treba nekatere kazalnike natančneje določiti, poleg tega bi se lahko **od udeležencev zbiralo manj podatkov in ti podatki bi se lahko bolje uporabili.**

- Izboljšala se je komunikacija med Izvajalsko agencijo za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo ter nacionalnimi agencijami, da se povečajo **sinergije med centraliziranimi in decentraliziranimi ukrepi.**
- Komisija bo proučila, kako izboljšati spremljanje programa Erasmus +, tako da se razširi na projekte sodelovanja in centralizirane ukrepe, s ciljem **sorazmernega rudarjenja zbranih podatkov, da lahko odločanje temelji na dokazih.**